

BERGEN
KOMMUNE

HANDLINGSPLAN FOR NÆRINGS- UTVIKLING 2023-2026

Vedtatt plan

Bystyrets vedtak

Bergen bystyre behandlet saken i møtet 21.06.2023 sak 224/23 og fattet følgende vedtak:

1. Bystyret støtter at Vestland fylkeskommune sin plan «Bærekraftig verdiskaping - Regional plan for innovasjon og næringsutvikling 2021-2033» blir retningsgivende for Bergen kommune sin strategiske næringsutvikling.
2. Bystyret vedtar «Handlingsplan for næringsutvikling i Bergen 2023-2026».
3. Bystyret tar «Statusrapport. Handlingsplan for næringsutvikling i Bergen 2019-2020» til orientering.
4. Tilrettelegging for næringsliv. Bergen kommune må arbeide langsiktig for å tilrettelegge arealer for næringsvirksomhet, og sørge for at kommunen forholder seg til gjeldende frister.

Vedtaks punkt 4 er inkludert i nytt tiltak 4.1.19 på side 12.

Innhold

1. INTRODUKSJON.....	4
1.1 Regional plan for innovasjon og næringsutvikling 2021-2033	4
1.2 Næringslivet i regionen.....	5
1.3 Næringslivet i Bergen	5
2. BEHOV FOR OMSTILLING	6
2.1 Det grønne skiftet.....	6
2.2 Digitalisering.....	6
3. BERGEN KOMMUNES BIDRAG TIL OMSTILLING OG VEKST I NÆRINGSLIVET.....	7
3.1 Innovasjon.....	7
3.2 Attraktivitet	8
3.3 Kompetanse	8
3.4 Samarbeid.....	8
3.5 Grønn og bærekraftig næringsutvikling	8
4. NÆRINGSUTVIKLINGSARBEIDET 2023-2026	9
4.1 Satsninger mot enkelt næringer og verdikjeder	9
4.2 Store arrangement	12
4.3 Matbyen Bergen.....	13
4.4 Etisk og rettferdig handel.....	14
4.5 Sentrumsutvikling.....	15
4.6 Innovative anskaffelser	15
5. BUDSJETTBEHOV	16

1. INTRODUKSJON

Handlingsplan for næringsutvikling er strategisk forankret i byrådets politiske plattform 2019-2023¹, kommuneplanens samfunnsdel - Bergen 2030² og Grønn strategi - klimastrategi for Bergen 2022-2030³. Planen *beskriver hvordan Bergen kommune skal arbeide med strategisk næringsutvikling for styrke sin posisjon som ledende næringslivsby* ved å bidra til å nå målene i Vestland fylkeskommunes regionale plan for innovasjon og næringsutvikling 2021-2033⁴.

1.1 Regional plan for innovasjon og næringsutvikling 2021-2033

Regional plan for innovasjon og næringsutvikling 2021-2033, er en felles plan for hele Vestland fylke, med hovedmål om at *Vestland skal være det ledende verdiskapingsfylket basert på bærekraftig bruk av naturressurser, grønn næringsutvikling og innovasjon*. For å sikre at alle kommunene i Vestland har felles situasjonsforståelse og prioriteringer, samt bidrar med måloppnåelse gjennom sine overordnede tiltak, er det viktig at Bergen, som den største kommunen, understøtter de strategiske føringene i Regional plan for innovasjon og næringsutvikling 2021-2033.

Regional plan for innovasjon og næringsutvikling har 4 hovedsatsinger (figur 1), med tverrgående tema for alle satsingene som inkluderer: (i) samhandling og møteplasser, (ii) internasjonalisering, (iii) forskning og innovasjon, (iv) infrastruktur og digitalisering og (v) innovasjonsinfrastruktur.

Figur 1: Regional plan for innovasjon og næringsutvikling 2021-2033 - mål og satsinger

¹ [Byrådets politiske plattform 2019–2023.](#)

² [Kommuneplanens samfunnsdel, Bergen 2030.](#)

³ [Grønn strategi - Klimastrategi for Bergen 2022-2030.](#)

⁴ [Bærekraftig verdiskaping - regional plan for innovasjon og næringsutvikling 2021-2033.](#)

1.2 Næringslivet i regionen

Vestland har naturgitte forutsetninger for å ta en ledende posisjon i det grønne skiftet. Regionen er eksportintensiv og må skalere nye eksportverdier for å sikre velferd og nye arbeidsplasser i tiden fremover.

I tillegg til å styrke etablerte verdikjeder, må også nye verdikjeder utvikles for å skape verdier og øke eksportinntektene. Eksisterende verdikjeder det bør bygges videre på inkluderer, blant annet, energi (fornybar og ikke-fornybar), sjømat, reiseliv, maritim og prosessindustri. Her har Vestland både naturgitte og kompetansemessige fortrinn i form av råvaretilgang, kunnskaps- og forskningsmiljøer, industriell kompetanse og infrastruktur. Teknologi og kompetanse fra olje- og gassnæringen og prosessindustrien blir særlig viktig for å skape vekst i nye verdikjeder.

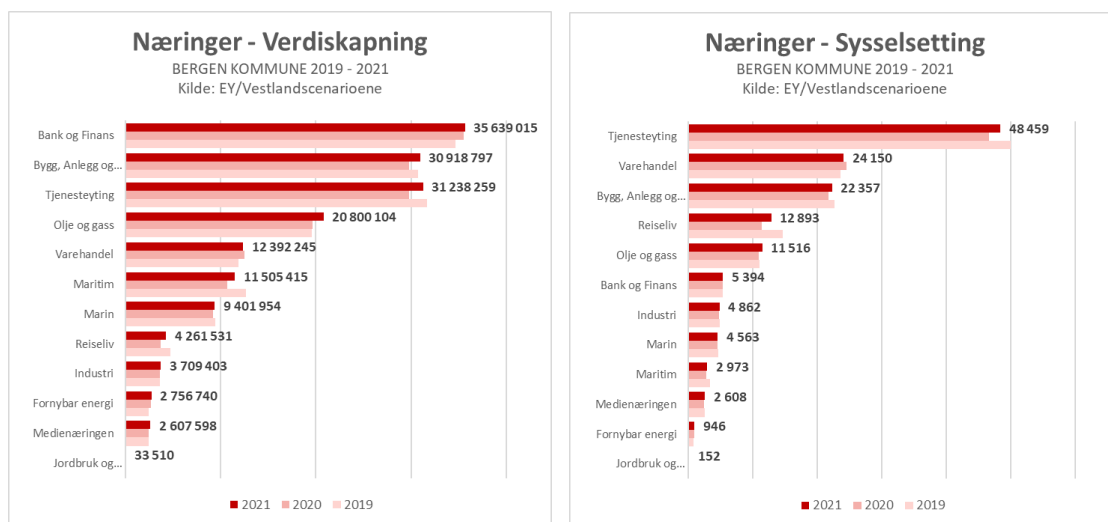
Vestland kan ta en ledende posisjon innen alle nye verdikjeder i «hav møter land»-industriene. Noen av de mest aktuelle er hydrogen, havvind og CCUS. Det ligger også et stort potensial i å utnytte ressurser og kompetanse til å utvikle nye og mer bærekraftige verdikjeder innen sirkulære verdikjeder og reiseliv.

Bergen kommune har en sentral rolle i Vestland fylke, hvor kommunens andel av den totale verdiskapningen utgjør 63,8% og andelen av sysselsettingen utgjør 54,5%⁵. Det er derfor naturlig at kommunen er motoren for næringsutviklingen i fylket og at byen tar posisjonen som Havbyen og blir innovasjonsbyen for alle «hav møter land» industrier. Det er også naturlig at Bergen kommune etablerer strategiske satsninger på eksportsiden som kan hjelpe bedriftene til å skalere ideer i et internasjonalt marked.

1.3 Næringslivet i Bergen

Bergens næringsliv (figur 2) skiller seg fra resten av Vestland fylke gjennom den relative størrelsen på tjenestenæringene. Bank- og finansnæringen utgjorde 22% av verdiskapningen i privat sektor i Bergen i 2020, hvilket skiller Bergen kommune fra andre kommuner i fylket. Bygg, anlegg og eiendom og tjenesteyting er også store næringer i kommunen, der begge står for 19% hver av verdiskapningen. Havnæringene; marin, maritim, olje og gass, reiseliv og fornybar energi utgjør 29% av verdiskapningen i kommunen.

Når det gjelder sysselsetting så domineres dette av tjenesteyting med en andel på 34% i 2020. Varehandel er nest største næring med 18%. Havnæringene står for 22% av sysselsettingen, der reiseliv er den største enkeltnæringen med 8%.

Figur 2. Næringer i Bergen kommune

⁵ EY. Vestlandsscenarioene 2020 – Analyse og datagrunnlag for næringsutvikling Bergen kommune. 25.03.2021

2. BEHOV FOR OMSTILLING

Bergen har et mangfoldig, sterkt og velfungerende næringsliv, som samtidig har et betydelig behov for omstilling for å opprettholde sin konkurransekraft i det grønne skiftet i årene fremover.

2.1 Det grønne skiftet

Bergen skal være et lavutslippssamfunn i 2030, og et 1,5-graderssamfunn i 2050⁶. For å bidra til denne målsettingen og tilpasse seg markedets forventninger, må store deler av næringslivet gjennom betydelige omstillinger. Klimafotavtrykket må reduseres og det må skapes nye, fremtidsrettede og inkluderende arbeidsplasser med lav klimarisiko.

For næringslivet i Bergen byr det grønne skiftet på store muligheter. Regionen har næringer med høy verdiskaping og sysselsetning (figur 2), som kan bidra til et variert og fremtidsrettet næringsliv. Sammen med nærhet til verdensledende forsknings- og utdanningsinstitusjoner, veletablerte næringsklynger og globalt fokus gir dette regionen svært gode forutsetninger for å lykkes.

Hovedutfordringen er å sikre nødvendig klimaomstilling i næringslivet samtidig som Bergen beholder trygge arbeidsplasser og bedrifter. Bergen har flere næringer med høy klimarisiko, og klimaomstillingen vil være kostbar. Dette krever tett samarbeid mellom næringslivet, offentlige aktører, virkemiddelapparatet og kapitalmiljøer. Relevant utdanning og rett kompetanse blant ansatte og bedrifter er en annen utfordring sammen med behovet for å sikre innovasjon og teknologiutvikling.

2.2 Digitalisering

Digitalisering, utvikling og bruk av ny teknologi er en forutsetning for at kommunen skal kunne tilby gode tjenester og ivareta sine forpliktelser overfor innbyggerne⁷. Utviklingen går raskere og gir større muligheter enn noen gang tidligere. Nye, effektive og brukernære tjenester kan gi innbyggerne og ansatte en enklere og bedre hverdag.

For å lykkes i den digitale tidsalder vil Bergen kommune legge til rette for at både næringslivet og det offentlige i økende grad evner å ta i bruk og utvikle ny teknologi i møte med digitalisering, robotisering, automatisering og kunstig intelligens. Helt sentralt er at Bergensregionen klarer å tiltrekke seg riktig kompetanse og at aktørene evner å ta i bruk den nye teknologien. Videre må det innovative økosystemet styrkes gjennom videre utvikling av næringsklynger og nettverksorganisasjoner i regionen.

⁶ [Grønn strategi - Klimastrategi for Bergen 2022-2030](#)

⁷ [Bergen kommune – Digitaliseringsstrategi 2021-2025](#)

3. BERGEN KOMMUNES BIDRAG TIL OMSTILLING OG VEKST I NÆRINGS LIVET

Bergen kommune kan bidra betydelig til grønn og bærekraftig omstilling av næringslivet ved å tilrettelegge for økt innovasjon og entreprenørskap, realisere Havbyen Bergen, sørge for riktig kompetanse til riktig tid samt å være pådriver for økt grad av samhandling og samarbeid (figur 3).

Figur 3: Fokusområder for næringsutvikling i Bergen kommune.

3.1 Innovasjon

En næringsklynge består av fem parter; (i) entreprenører, (ii) næringsklynger og industri, (iii) offentlige aktører, (iv) forskning og utvikling og (v) risikokapital⁸. Dette representerer den såkalte fempartsmodellen (figur 4), hvor samspillet mellom ulike aktører fra de fem grupperingene er helt essensielt for å skape et *innovativt økosystem*.

Figur 4: Beskrivelse av et innovativt økosystem i fempartsmodellen.

⁸ Hva næringsklynger er. [BI Business Review 2018](#)

Etablering og videreutvikling av næringsklynger har vist seg å være et særlig viktig virkemiddel for næringsutviklingen i Bergensregionen, hvor man har ledende innovative økosystemer innen alle de store næringene. Offentlige aktører spiller en sentral rolle ved å stimulere til økt grad av samarbeid og tilby relevante virkemidler tilpasset behovet til de innovative økosystemene⁸. Dette kan for eksempel inkludere tilskudd til næringsutvikling og kapitalbidrag til etableringen av grønne tidligfase fond.

En annen viktig faktor som kan bidra betydelig til å fremme innovasjon, både i det offentlige og i næringslivet, er innovative anskaffelser. Ved å utfordre markedet og la leverandører vise hva som er mulig å få til, får det offentlige bedre løsninger, mer effektive tjenester og mer for pengene. Innbyggerne får bedre produkter og tjenester, og samtidig lokal og nasjonal næringsvekst⁹.

3.2 Attraktivitet

Bergen skal være et attraktivt sted å drive- og etablere- næringsvirksomhet og et attraktivt sted å jobbe, leve, bo og besøke. For å styrke Bergen som en attraktiv kommune overfor næringslivet, er det viktig å forsterke det regionale omdømmet ved å etablere en tydelig posisjon nasjonalt og internasjonalt, tuftet på de næringene der regionen har spesielle forutsetninger for å lykkes og å skape vekst. Bergensregionen kjennetegnes her av sterke innovasjonsmiljøer og næringer knyttet til hav, media, helse, mat, reiseliv og kultur. Satsingen på Havbyen Bergen er et eksempel som inkluderer alle disse.

3.3 Kompetanse

Relevant kompetanse er en forutsetning for at Bergensregionen skal kunne omstille seg til et lavutslippssamfunn, utnytte nye digitale muligheter samt å bli ledende i Norge på innovasjon, entreprenørskap og bærekraftig næringsutvikling. Regionen besitter unik kunnskap innen basisnæringene, og om dette fortrinnet skal utnyttes er man avhengig av et tettere samarbeid mellom utdanningsinstitusjoner, forskning og næringsliv. Et viktig virkemiddel er å tilrettelegge bedre for erfaringsbasert kunnskap der elever fra både ungdomsskole, videregående skole og høyere utdanning får praksis i næringslivet. I tillegg blir det viktigere å sikre kompetanseoverføring mellom de ulike næringene og bidra til at utdanningsløpene i enda større grad blir tilpasset næringslivets behov.

3.4 Samarbeid

En av de aller viktigste faktorene for å lykkes med innovasjon og entreprenørskap er samarbeid. I Vestlandsmeldingen¹⁰ fremheves det at fokus må rettes mot økt koordinering og kompetanseoverføring på tvers av næringer, klynger, kunnskapsmiljøer og samfunnsaktører. Tettere kontakt mellom kommunen, andre offentlige institusjoner, forskning, næringsliv/-klynger og akademia, vil bidra til å stimulere og styrke næringsutviklingen fremover. Økt samarbeid, som en følge av samlokalisering av flere sterke næringsklynger og innovasjonsmiljøene på Marineholmen, har allerede gitt gode resultater blant annet i form av flere crossover-prosjekter. Bergen kommune kan, med sin tverrfaglige tilnærming og overblikk over næringslivet, bidra betydelig til å forsterke samarbeidet mellom de ulike aktørene i regionen.

3.5 Grønn og bærekraftig næringsutvikling

Bærekraft er styrende for all næringsutvikling, forvaltning og verdiskaping i Bergen. Tiltak for å sikre en god utvikling av et bærekraftig næringsliv, er et grunnleggende premiss for alle prosjekter Bergen kommune involverer seg i. Med mangfoldet, kompetansen og innovasjonsevnen i det etablerte næringslivet, kan Bergen ta en ledende rolle og skape verdier og vekst i det grønne skiftet, spesielt innenfor havnæringene der Bergen har unike komparative fortrinn både nasjonalt og internasjonalt.

⁹ innovativeanskaffelser.no

¹⁰ [Vestlandsmeldingen 2019](#), s.15.

Omstilling av næringslivet er 1 av 12 satsinger i Bergen kommune sin klimastrategi¹¹, og for å lykkes i omstillingen pekes det, blant annet, på:

- Håndtering av klimarisiko
- Overgang til fossilfrie løsninger
- Overgang fra lineær til sirkulær økonomi
- Åpenhet og deling av tilgjengelige data
- Samarbeid, klynger og industrielle symbioser
- Forskning og innovasjon
- Utdanning, kompetanseoverføring og kunnskapsutvikling

4. NÆRINGSUTVIKLINGSARBEIDET 2023-2026

Bergen skal være en attraktiv by å være i, både for mennesker og bedrifter. Kommunen spiller en sentral rolle i realiseringen av foretrukket scenario i Vestlandsscenarioene 2020¹² og visjon og mål i Vestland fylke sin Regionale plan for innovasjon og næringsutvikling 2021-2033¹³.

Handlingsplan for næringsutvikling 2023-2026 er underlagt Byrådsavdeling for finans, næring og eiendom, og forvaltes av Næringsseksjonen. Ettersom næringsutvikling griper inn i en rekke ulike tema og forvaltningsområder som ivaretas av ulike byrådsavdelinger¹⁴ kreves det utstrakt internt samarbeid for å sikre en koordinert, og målrettet, utøvelse av næringspolitikken.

Tiltakene i handlingsplanen er ikke uttømmende, og det vil i løpet av planens periode utvikles nye prosjekter og tiltak som kommunen vil kunne ønske å ta del i. En stor del av det løpende næringsarbeidet er å bidra til utvikling av og støtte til de gode prosjektene i regionen. Kommunens deltagelse, både i lokale, regionale, nasjonale og internasjonale prosjekt vurderes løpende.

4.1 Satsninger mot enkelt næringer og verdikjeder

Fremtidens grønne arbeidsplasser skapes i Bergen. Av de elleve verdikjeder som er identifisert med særlig stort potensial for grønn omstilling og økt eksport i Vestland fylke, er utviklingen av de fem næringene som naturlig faller innunder Havbyen Bergen av spesiell betydning for Bergen kommune:

- (i) marin (sjømat/havbruk)
- (ii) maritim (grønn skipsfart)
- (iii) ikke fornybar energi (olje og gass)
- (iv) fornybar energi (f. eks havvind, hydrogen)
- (v) bærekraftig reiseliv

Videre har regionen også ledende miljøer innen:

- (vi) media
- (vii) bank og finans
- (viii) design
- (ix) helse

¹¹ [Grønn strategi - Klimastrategi for Bergen 2022-2030](#)

¹² EY. Vestlandsscenarioene. Rapport 2020

¹³ [Vestland fylkeskommunes plan; Bærekraftig verdiskaping - Regional plan for innovasjon og næringsutvikling 2021-2033](#)

¹⁴ [Planoversikt for Bergen kommune](#)

Bergen kommune vil:

	Tiltak	Beskrivelse	Tema i Regional plan
4.1.1	Styrke økosystemet for innovasjon og entreprenørskap	<p>Bergen kommune vil styrke samspillet mellom virkemidlene for næringsutvikling, og øke koordineringen av tilbudene, for å sikre et tydelig og helhetlig tilbud.</p> <p>Viktige tiltak inkluderer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Målrettede tilskudd til næringsutvikling • Vuredere kapitalbidrag til etableringen av grønne tidligfase fond • Innovasjonsuken OPP <p>Viktige aktører inkluderer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Næringsklynger • Innovasjonsselskaper • Inkubatorer • Katapult-sentre • Investornettverk • Etablerersenteret • Ungt Entreprenørskap • Connect Vest 	Samhandling og møteplasser, forskning og innovasjon, grønn næringsutvikling
4.1.2	Fremme økt samarbeid og kompetanse-utveksling mellom næringsliv, FoU og det offentlige	<p>For å bidra til at regionen raskere og mer effektivt klarer å nå felles mål vil Bergen kommune støtte initiativer som fremmer økt samarbeid mellom næringsliv, FoU og det offentlige.</p> <p>Dette inkluderer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • øke sin støtte til nasjonale og internasjonale prosjekter (f. eks. EU). Dette gjennom partnerskap og aktiv deltakelse i prosjekter, arbeidsgrupper, styringsgrupper og relevante nettverk. • bidra til å sikre rett kompetanse og utdanning for lokal verdiskaping • bidra i utviklingen av kompetanse for grønn omstilling gjennom samarbeid med næringsliv og relevante utdanningsinstitusjoner for å sikre behovet for kompetanse for bærekraftig omstilling. Dette inkluderer tilbud for etter- og videreutdanning. 	Forskning og innovasjon, internasjonalisering, kompetanseutvikling i arbeidslivet
4.1.3	Forsterke prosjektet Havbyen Bergen	<p>Havbyen Bergen er et verdensledende initiativ som skal fremme økt samhandling, attraktivitet, bærekraftig vekst og kompetanse i havnæringene med Bergen som sentral drivkraft.</p> <p>Bergen kommune skal forsterke prosjektet ved å bidra til:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Viderutvikling og styrking av forvaltnings og FoU-miljøene, inkl. pådriver for samlokalisering av Havforskningsinstituttet og Fiskeridirektoratet • Gjennomføring av One Ocean Week, inkl. One Ocean Conference • Pådriver for etablering av Ocean Innovation showroom, et nasjonalt visningscenter for havnæringene • Å ta en aktiv rolle som pådriver for regional næringsutvikling innenfor havvind 	Samhandling og møteplasser, forskning og innovasjon, grønn næringsutvikling
4.1.4	Arbeide for å bedre kraftsituasjonen i regionen	<p>Mangel på nettkapasitet er et stort hinder for nyetablering og vekst i regionen. Bergen kommune vil derfor være pådriver for økt samarbeid for å bedre overføringskapasitet i kraftnettet.</p>	Infrastruktur og digitalisering, samarbeid og møteplasser
4.1.5	Styrke eksisterende programmer for å fremme økt eksport	<p>Bergen skal styrke sin posisjon som internasjonal by¹⁵, og vil støtte strategiske satsninger som kan bidra til å fremme økt eksport innenfor eksisterende- og nye, fremtidsrettede næringer.</p> <p>Et særlig prioritert område inkluderer initiativer som kan hjelpe små og mellomstore bedrifter ut i et internasjonalt marked.</p>	Internasjonalisering, forskning og innovasjon
4.1.6	Etablere senter for ekspertise innen	<p>Bergen kommune vil bidra til å sikre at nasjonale satsinger innenfor fremtidsrettede verdikjeder blir lagt til regionen.</p>	Grønn næringsutvikling, Forskning og innovasjon

¹⁵ [Bergen og verden - Internasjonal strategi for Bergen kommune](#)

	fremtidsrettede verdikjeder		
4.1.7	Vurdere samarbeid med andre storbyer for å realisere potensialet for verdikjede på «grønn bybåt»	For å fremme økt eksport av grønn maritim teknologi vil Bergen kommune ta et initiativ for et nasjonalt samarbeid om «grønn bybåt» med andre storbyer og vurdere en pilot i Bergens indre havnebasseng.	Grønn næringsutvikling
4.1.8	Legge til rette for etablering av sirkulære verdikjeder og industrielle symbioser	Overgangen fra lineær til sirkulær økonomi er en langsiktig og nødvendig forutsetning for å nå Bergens klima- og miljømål frem mot 2050, og for å sikre fremtidig lokal og bærekraftig verdiskapning. Bergen kommune vil bidra til å sikre utviklingen av en sirkulær økonomi gjennom: <ul style="list-style-type: none"> • støtte utviklingen av sirkulære forretningsmodeller og sirkulær design • satsing på reparasjon, ombruk og redesign • oppfølging og videreutvikling av industrielle symbioser i prosjektet Grøn region Vestland 	Grønn næringsutvikling, Forskning og innovasjon
4.1.9	Videreutvikle, Bergen som bærekraftig reisemål	Bergen kommune vil i samarbeid med Visit Bergen og Bergen Havn følge opp destinasjonsstrategien ¹⁶ , og videreutvikle Bergen som bærekraftig reisemål. Dette inkluderer: <ul style="list-style-type: none"> • bidra til at Bergen beholder merket for bærekraftig reisemål ved re-merkingen i 2026 • fokus på utvikling av en mer bærekraftig cruisetrafikk 	Grønn næringsutvikling
4.1.10	Utrede destinasjonsavgift og guidesertifiseringsordning	Regjeringen har tatt initiativ til nasjonale ordninger for destinasjonsavgift (besøksbidrag) og guidesertifisering. Bergen kommune vil gjennom dialog med Bergen Havn, Visit Bergen og andre relevante aktører, utrede om disse er tilstrekkelige for Bergen eller om det er behov for lokale ordninger.	Grønn næringsutvikling, innovative og inkluderende samfunn
4.1.11	Fremme økt bruk av digitalisering, datadeling og AI	Bergen kommune skal i årene fremover ta i bruk ny teknologi og digitale verktøy på nye måter. Kommunen vil fremme økt kompetanse om, og bruk av, digitalisering og AI i og på tvers av næringer og offentlig virksomhet. Viktige samarbeidspartnere inkluderer Norwegian Cognitive Center (NCC), NCE Media og NCE Finance Innovation.	Infrastruktur og digitalisering
4.1.12	Fremme Designbyen Bergen	Fremme strategisk bruk av designmetodikk som et viktig verktøy for bærekraftig samfunns- og næringsutvikling. Viktige samarbeidspartnere inkluderer Design Region Bergen og Bioregion Institute.	Forskning og innovasjon, samhandling og møteplasser
4.1.13	Jobbe for økt integrering og praksis	Bergen kommune vil bidra til økt integrering og sysselsetting hos målgrupper som trenger ekstra tilrettelegging gjennom prosjekter, kurs og arbeidspraksis.	Kompetanseutvikling i arbeidslivet
4.1.14	Jobbe for et bærekraftig demokrati	Desinformasjon og såkalt "fake news" er i ferd med å bli en av vår tids aller største utfordringer. Bergen kan ta en sentral rolle i arbeidet med å bekjempe og motarbeide disse strømmingene. Næringspotensialet er betydelig og mediaklyngen har potensiale til å løse dette i samarbeid med offentlige aktører.	Forskning og innovasjon
4.1.15	Øke attraktivitet og arbeidsplass-etablering	Bidra til å øke attraktivitet og arbeidsplassetablering i hele kommunen. Særlig fokus på å stimulere til etablering av kompetansearbeidsplasser i levekårsutsatte områder ¹⁷ .	Innovative og inkluderende samfunn
4.1.16	Styrke- og videreutvikle kulturnæringene	Bergen er en kulturby i vekst ¹⁸ , og gjennom samarbeid med nærings- og kulturretaten skal næringsutviklingen styrkes. Spesielt innenfor musikk, dataspill, film og tv-serier er det potensiale for økt næringsutvikling og eksport.	

¹⁶ [Destinasjonsstrategi for en bærekraftig reiselivsutvikling i Bergen 2021-2023](#)

¹⁷ [Plan for områdesatsing 2020-2024](#)

¹⁸ [Kulturstrategi for Bergen kommune 2015-2025](#)

			Innovative og inkluderende samfunn
4.1.17	Styrke innovasjon, verdiskaping og eksport i helsenæringen	Bergen kommune skal jobbe systematisk med å styrke sin medvirkning til forskning og innovasjon i kommunale helse- og omsorgstjenester ¹⁹ . Dette krever tett samarbeid med næringslivet. Bergen kommune vil, i samarbeid med sentrale aktører som Bergen Næringsråd og Smart Care Cluster, kartlegge- og stimulere til økt innovasjon, verdiskaping og eksport i helsenæringen.	Innovasjonsinfrastruktur
4.1.18	Bistå næringslivet med å håndtere klimarisiko	Håndtering av klimarisiko omfatter både næringslivets evne til å håndtere fysiske klimaendringer, men også risiko knyttet til klimaomstillingen - omstillingsrisiko. Bergen kommune skal bruke sin posisjon til å synliggjøre og redusere klimarisikoen for næringslivet i Bergen.	Grønn næringsutvikling
4.1.19	Tilrettelegge for næringslivet	Bergen kommune skal arbeide langsiktig for å tilrettelegge arealer for næringsvirksomhet, og sørge for at kommunen forholder seg til gjeldende frister.	Areal til næringsutvikling

4.2 Store arrangement

Bergen er en mangfoldig og aktiv kultur- og arrangementsby med en stor mengde begivenheter innen idrett, musikk, scenekunst, film, gastronomi, festivaler samt arrangementer av næringsmessig karakter. Arrangementer er viktig for næringslivet ved at de skaper møteplasser for kunnskapsutveksling og nettverk, som igjen fører til nye forretningsmuligheter og økt verdiskaping. For å oppnå økonomiske og samfunnsmessige effekter vil Bergen kommune arbeide for videre utvikling av, og tilrettelegging for, store arrangement.

Plan for store arrangement 2019–2030²⁰ er et viktig redskap i å gi en forutsigbar arrangements- og finansieringsplan. Planen synliggjør hvordan Bergen kan videreutvikles som arrangementsby, og viser til at store arrangement er positivt for byen ved at arrangement skaper verdi, vekst, utvikling, samarbeid og opplevelser.

Viktige satsinger i perioden inkluderer:

- Utarbeide veileder og retningslinjer for arrangement i samarbeid med Bergen Havn, Visit Bergen og Vestland fylkeskommune.
- Etablering av et tverrfaglig forum som skal arbeide for å tiltrekke store arrangement til Bergen.
- Etablering av en tverrfaglig arbeidsgruppe som skal utvikle arrangementsbyen Bergen.
- Permanent sikring av offentlige byrom i Bergen sentrum.

Bergen kommune vil:

	Tiltak	Beskrivelse	Tema i Regional plan
4.2.1	Videreutvikle arrangementsbyen Bergen	Følge opp strategi, og gjennomføre tiltak, i plan for store arrangement 2019-2030 ¹⁹ . Bidra til etablering og utvikling av et regionalt ressursenter for arrangementer.	Innovative og inkluderende samfunn

¹⁹ [Plan for forskning, innovasjon og utdanning for helse- omsorgstjenesten i Bergen kommune 2022-2027](#)

²⁰ [Plan for store arrangement 2019–2030](#)

4.3 Matbyen Bergen

Bergen har en rik flora av restauranter som serverer både tradisjonsrike retter, og spennende nyskapinger - måltider med høy kvalitet, lokale råvarer og stolthet til faget. Byen har også et spennende miljø med lokalmatprodusenter og gründere innenfor matproduksjon og catering.

Sentralt i Matbyen Bergen²¹ er byens status som UNESCO Creative City of Gastronomy, en status byen har hatt siden 2015. Medlemskapet i dette UNESCO-nettverket henger svært høyt, med 295 deltakende byer globalt. Nettverket er inndelt i 7 kreative, kulturelle felt – håndverk og folkekunst, design, film, litteratur, mediekunst, musikk og gastronomi. En slik status skaper muligheter for betydelige, positive ringvirkninger for næringsliv og byliv. Medlemskapet overlapper i stor grad med arbeidet med Matbyen Bergen, og forvaltes av næringsseksjonen. Kommunen kan styrke matbyen både som byutvikler, tilskuddsforvalter, pådriver og tilrettelegger, og som innkjøper.

Bergen Kommune skal i årene fremover fokusere på følgende hovedtema:

1. Mat som attraksjonskraft for byen.
2. Mat som næringsutvikling og innovasjonskraft.
3. Mat og UNESCO-prosjektet som døråpner for internasjonale samarbeid.
4. Mat som verktøy for å sikre en bærekraftig by.
5. Mat som kulturbærer og stolthet for byens befolkning.
6. Mat som en positiv kraft i byutviklingen.
7. Mat som folkehelse – livsglede, inkludering og ernæring for alle generasjoner.

Bergen kommune vil:

	Tiltak	Beskrivelse	Tema i Regional plan
4.3.1	Samarbeide for å styrke merkevaren Matbyen Bergen	<ul style="list-style-type: none">▪ Samarbeid om å styrke, og promotere, Bergens attraktivitet som matby, både ut mot reiselivet og overfor lokalbefolkningen.▪ Støtte arbeidet med å styrke vår matidentitet, i samarbeid med regionen.▪ Løfte Bergen som lokalmat-by.▪ Jobbe for økt bruk og promotering av egne, unike mat- og drikkeprodukter, råvarer og retter. Økt bruk av dette som møtemat på arrangementer, mottakelser og markeringer i byen.▪ Få oppdatert kunnskapsgrunnlag om matbyen gjennom ståstedsanalyse.	Samhandling og møteplasser, innovative og inkluderende samfunn
4.3.2	Forbedre rekrutterings-situasjonen i restaurantbransjen	Prosjekter for å få flere til å velge en karriere i restaurant- og matfag, og til å bli værende i bransjen. Faglig videreutvikling for kvalifisert arbeidskraft, lavterskeltilbud for å løfte kompetanse for ufaglærte.	Kompetanseutvikling i arbeidslivet
4.3.3	Legge til rette for matgründere	Skape tettere dialog mellom aktørene i næringslivet og kommunen. Vurdere mulige virkemidler for å tilrettelegge bedre for gründere. Utforske muligheter for Matbyen Bergen-aktiviteter i byrom. F. eks. Matbyen Bergen-hus med rullerende restaurantscene og produksjons-kjøkken tilgjengelig for matgründere.	Forskning og innovasjon, innovasjons-infrastruktur, innovative og inkluderende samfunn.
4.3.4	Fremme koordinering med andre UNESCO-prosjekt i regionen	Samarbeid om UNESCO-prosjekter med andre UNESCO-initiativer i Bergen og Vestland, som Verdensarvstedet Bryggen, UNESCO Chair UiB, Nordhordland Biosfæreområde, Oselvarverkstaden, Geopark Sunnhordland m.fl.	Internasjonalisering
4.3.5	Anvende innkjøp som verktøy for mer bærekraftig mat	Krav til dyrevelferd, økologisk merking, vegetar m.m. i kommunens matinnkjøp.	Grønn næringsutvikling

²¹ [Strategi for Matbyen Bergen 2019–2030 – UNESCO Creative City of Gastronomy](#)

		Vurdere handlingsrommet for økt andel lokalmat i innkjøp, vurdere mulighet for å utarbeide veiledere for innkjøp av lokalmat på offentlige arrangementer	
4.3.6	Styrke koblingen mellom mat og andre kulturfelt i byen	Bergen er en rik kulturby, og mye å by på innen andre felt enn mat. I UNESCO Creative Cities-nettverket inngår 6 andre felt enn gastronomi, bl.a. litteratur, musikk, film og design. Se på muligheter for å bruke mat og UNESCO-statusen vår her til å skape synergier med byens øvrige kulturfelt.	Innovative og inkluderende samfunn
4.3.7	Samarbeide om positive mat-aktiviteter for barn og unge	Satsinger som Matjungelen, Smaksverkstedet og «Loddisburgeren» har vært en suksess. Vurdere å styrke satsingene og gjøre dem tilgjengelige for flere.	Innovative og inkluderende samfunn

4.4 Etisk og rettferdig handel

FNs bærekraftsmål²² og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper²³ er førende for Bergen kommunes innsats for etisk og rettferdig handel. I Norge er virksomheters miljø- og samfunnsansvar anført i Regnskapsloven²⁴ og Anskaffelsesloven²⁵. Senere har vi fått Åpenhetsloven²⁶ og Lov om bærekraftig finans²⁷. Det jobbes også med et aktsomhetsdirektiv i EU²⁸. Dette og flere internasjonale, nasjonale og bransjespesifikke lover og retningslinjer pålegger store foretak å integrere respekt for miljø og menneskerettigheter i sin daglige drift, og samtidig rapportere og gjøre bærekraftsinformasjon tilgjengelig. Dette har også stor betydning for hvordan små og mellomstore bedrifter opererer i leverandørkjeden til større aktører.

Bergen skal være et forbilde for etisk og rettferdig handel. Næringslivet etterspør klare og samstemte etiske krav og forventninger og Bergen kommune vil fremme og bidra til utvikling på området. Det vil skape mer forutsigbare og rettferdige rammevilkår for bedriftene.

Bergen Kommune skal i årene fremover fokusere på følgende hovedtema:

1. Videreutvikle Bergens status og rolle som Fairtrade-kommune
2. Følge opp kommunens ansvar for miljø og menneskerettigheter
3. Fremme etisk og rettferdig handel i Bergen
4. Synliggjøre kommunens arbeid og mangfoldet av initiativ og arrangement i Bergen
5. Fremme interessentdialog og samarbeid

I den kommende perioden vil Bergen kommune bygge videre på tidligere tiltak for etisk og rettferdig handel²⁹. Rollen som Fairtrade-kommune skal videreutvikles. Miljø- og samfunnsansvar vil sees i nærmere sammenheng med kommunens ulike økonomiske aktiviteter som eierskap, finans, tilskudd og innkjøp. Initiativ og prosjekter innen etisk og rettferdig handel i Bergen skal fremmes gjennom økonomisk støtte, arrangement og utredninger. Og kommunikasjon, synliggjøring og samarbeid skal løftes, både i og utenfor kommuneorganisasjonen.

²² [FNs bærekraftsmål](#)

²³ [OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper](#)

²⁴ [Lov om årsregnskap m.v.](#)

²⁵ [Lov om offentlige anskaffelser](#)

²⁶ [Lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold](#)

²⁷ [Lov om offentliggjøring av bærekraftsinformasjon i finanssektoren og et rammeverk for bærekraftige investeringer](#)

²⁸ [Corporate Sustainability Due Diligence Directive](#)

²⁹ [Fairtradebyen Bergen. Handlingsplan for etisk og rettferdig handel 2019 – 2020. Byrådet behandlet saken i møtet 27.06.2019 sak 1187/19](#)

Bergen kommune vil:

	Tiltak	Beskrivelse	Tema i Regional plan
4.4.1	Styrke fairtradebyen Bergen	Videreutvikle Bergens status og rolle som Fairtrade-kommune <ul style="list-style-type: none"> • innkjøp av Fairtrade-sertifiserte produkter • samarbeid med Fairtrade Norge og nettverket for Fairtrade-kommuner i Norge 	Grønn næringsutvikling
4.4.2	Videreutvikle sitt miljø- og samfunnsansvar	Følge opp kommunens ansvar for miljø og menneskerettigheter felles forretningsetiske retningslinjer aktsomhetsvurderinger/ leverandørkjedeoppfølging	Kompetanseutvikling i arbeidslivet
4.4.3	Fremme etisk og rettferdig handel i Bergen	Fremme etisk og rettferdig handel i Bergen <ul style="list-style-type: none"> • økonomiske tilskudd • bidra inn mot arrangement og aktiviteter • holde kurs og veilede • bidra i utredninger 	Kompetanseutvikling i arbeidslivet, samhandling og møteplasser
4.4.4	Kommunisere og synliggjøre kommunens arbeid	Synliggjøre kommunens arbeid og mangfoldet av initiativ og arrangement i Bergen <ul style="list-style-type: none"> • videopresentasjoner • nettsider • tradisjonelle og sosiale medier 	Samhandling og møteplasser
4.4.5	Samarbeide på tvers	Fremme interessentdialog og samarbeid gjennom faglig nettverk på tvers av byrådsavdelingene i kommunen	Samhandling og møteplasser

4.5 Sentrumsutvikling

Et levende sentrum er en essensiell del av å være en attraktiv by, og et godt sentrum handler om klima, miljø og folkehelse, og hvilke muligheter som finnes innenfor utdanning og arbeid. Det handler om kultur, opplevelser og fritidstilbud, og byliv med butikker, serveringssteder og særegenhet. Det er viktig for både mennesker og bedrifter i hele regionen at Bergen sentrum er et tilgjengelig og attraktivt sted.

Næringsseksjonen bidrar til å styrke Bergen sentrum gjennom aktiviteter og arrangementer i sentrum som seksjonen støtter, bistår eller er medarrangør på.

Bergen kommune vil:

	Tiltak	Beskrivelse	Tema i Regional plan
4.5.1	Styrke næringslivet i Bergen sentrum	Bergen kommune vil samarbeide med relevante aktører og initiativer som styrker attraktivitet og konkurransekraft i Bergen sentrum og fremmer og utvikler sentrumsnæringene.	Samhandling og møteplasser

4.6 Innovative anskaffelser

Offentlige anskaffelser³⁰ kan bidra til både å fremme innovasjon og næringsutvikling. Potensialet for verdiskapning og sysselsetting, ved å gjøre det enklere for næringslivet å bruke kommunen som test- og pilotkunde i innovasjonsprosjekter, er betydelig.

Bergen kommune vil fremover prioritere å synliggjøre egne behov for innovasjon, samt mulighetene dette representerer overfor gründere og innovative bedrifter. Ved å etterspørre morgendagens løsninger vil man bidra til at antall innovasjonsprosjekter øker og at kommunen kan levere mer innovative produkter og tjenester til innbyggerne.

³⁰[Anskaffelsesstrategi for Bergen kommune 2022-2025](#)

Bergen kommune vil:

	Tiltak	Beskrivelse	Tema i Regional plan
4.6.1	Forenkle og øke bruken av innovative anskaffelser	Bergen kommune vil være pådriver for flere innovasjonsprosjekter hvor kommunen kan være bidragsyter, testarena og potensiell første kunde gjennom innovative anskaffelser.	Forskning og innovasjon

5. BUDSJETTBEHOV

Tiltakene i planen vil finansieres over det til enhver tid godkjente budsjett, uten behov for ekstrabevilgninger. Nye større tiltak vil derimot være avhengige av økte bevilgninger, og innfasing av nye tiltak avhenger av budsjettmessig handlingsrom, og prioritering, i forbindelse med de årlige fremleggelsene av handlings- og økonomiplaner/årsbudsjett.

